

ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี
กรณีศึกษา เทศบาลตำบลอิสาน จังหวัดบุรีรัมย์
Proposed Policy for Problem Solutions and Guidelines for Improvement in 3-Year
Development Plan: A Case Study of Esarn Municipal District, Buriram Province

ธนพัฒน์ จงมีสุข
ภัทรพล ทศมาศ
สากล พรหมสถิตย์
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Thanapat Jongmeesuk
Pattaraphon Todsamat
Sakon Phromsathit
Department of Public Administration Buriram Rajabhat University
E-mail: thanapat.jm@bru.ac.th

วันที่รับบทความ: 13 เมษายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ 15 สิงหาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 16 สิงหาคม 2566

Received: April 13, 2023; Revised: August 15, 2023; Accepted: August 16, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการแก้ไขปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาสามปี 2) เปรียบเทียบปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาสามปี จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาอาศัยในชุมชน 3) ข้อเสนอเชิงนโยบายในการปรับปรุงแผนพัฒนาสามปีของเทศบาล โดยมีการวิจัยเชิงปริมาณได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในเขตพื้นที่เทศบาลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 18,391 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ จำนวน 391 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม ส่วนเชิงคุณภาพใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 15 คน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปีอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่ 4.14 (S.D.=0.23) และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนา 1) เทศบาลมีการจัดทำแผนพัฒนาเพื่อรองรับและเพิ่มประสิทธิภาพ 2) ด้านการพัฒนาเกษตรและอุตสาหกรรมถือเป็นหัวใจของประชาชนเพราะอาชีพของประชาชนในพื้นที่ 3) การจัดทำแผนต้องยึดหลักธรรมาภิบาลเพื่อให้ชุมชนเข้าถึงและมีส่วนร่วมในการร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดคุณภาพในการบริหารจัดการและเป็นธรรม

คำสำคัญ: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย, การแก้ไขปัญหาและแนวทางการปรับปรุง, แผนพัฒนาสามปี

Abstract

The objectives of this research were 1) Study the level of problem solving in the preparation of a three-year development plan. 2) Comparison of problems in preparation of three-year development plans classified by sex, age, education, occupation, length of stay in the community. and 3) to make a policy proposal, asking the organization's three-year development plan to respond to research. The total number of people residing in Isan Mahasarakham municipality was 18,391 people, selected from the sample group according to the formula of Taro Yamane, 391 people. The instrument used for data collection was a questionnaire. The qualitative part used in-depth interview technique for 15 people. The opinions of the sample group towards policy proposals to solve problems and ways to improve the preparation of three-year development plans were at a high level with an average of 4.14 (S.D.=0.23). To policy proposals to solve problems and ways to improve the preparation of plans classified by gender, age, education, occupation and length of residence in the community. It was found that overall and each aspect were not different. The results of the analysis of opinions on policy proposals to solve problems and ways to improve the preparation of development plans 1) The municipality has a development plan to support and increase efficiency. 2) The development of agriculture and industry is considered the heart of the people because of the occupation of the people in the area. 3) The plan must be based on good governance so that the community Access and participate in local joint development to create balance in management and fairness.

Keywords: Proposed policy, Problem solutions and guidelines for improvement, 3-year development plan

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีการบริหารจัดการตามบทบาทภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นหน่วยปฏิบัติรองรับภารกิจนโยบายการกระจายอำนาจของส่วนกลาง ทั้งในส่วนของการกระจายงานของกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ลงสู่ท้องถิ่น และการกระจายงบประมาณให้ท้องถิ่นได้บริหาร

จัดการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น ตัดสินใจในกิจการส่วนท้องถิ่นได้เองภายใต้ระเบียบของกระทรวงมหาดไทยโดยพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดบทบาทภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นหน่วยปฏิบัติรองรับภารกิจตามนโยบายการกระจายอำนาจของส่วนกลางพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเองตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เองภายใต้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 ปัจจุบันได้ยกเลิก และใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ให้แนวทางจัดทำแผนพัฒนาของท้องถิ่น กำหนดองค์กรจัดทำแผนพัฒนา ขั้นตอนดำเนินการจัดทำแผนพัฒนา การแก้ไขเพิ่มเติมหรือการเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนา (โกวิท พวงงาม, 2550: 12) และได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่น และจัดทำแผนพัฒนาของตนเอง เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนา และเพื่อมุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการในอนาคต โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2549 : 2) แผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นกรอบและแนวทางในการบริหารงานของท้องถิ่นให้มีความคล่องตัวสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น สามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายของคณะผู้บริหาร ยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด นโยบายรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อีกทั้งเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดสภาพการณ์ที่ต้องการบรรลุและแนวทางในการบรรลุบนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น ปัญหา และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2549 : 2) ดังนั้น แผนพัฒนาท้องถิ่น จึงมีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง แผนพัฒนาที่มุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจึงเป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องกำหนดถึงสภาพการณ์ที่ต้องการจะบรรลุและแนวทางในการที่จะทำให้บรรลุถึงสภาพการณ์นั้น อีกทั้งการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อให้แผนพัฒนาท้องถิ่น สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง ที่ผ่านมการดำเนินงานตามแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายๆแห่ง พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนในท้องถิ่นได้เท่าที่ควร ประชาชนยังประสบปัญหาที่ดินทำกิน รายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ตกงาน ประชาชนจากภาคชนบทต้องอพยพเข้ามาทำงานในเมืองหลวง ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ นอกจากนี้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมากำหนดขึ้นโดยบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน มีผลให้แผนพัฒนาท้องถิ่น เมื่อนำมาปฏิบัติไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนได้อย่างแท้จริง ประชาชนยังคงเผชิญกับปัญหาต่างๆ ประกอบกับประชาชนส่วนมากเคยชินกับระบบราชการแบบเดิมหรือร่วมตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ส่งผลให้นโยบายแผนงาน/โครงการต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงยังไม่บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายเท่าที่ควรการจัดทำแผนขององค์กรเพียงแต่ดำเนินการตามระเบียบข้อสั่งการจากส่วนกลางเท่านั้น จึงกลายมาเป็นอีกปัญหาหนึ่งในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การแทรกแซงของฝ่ายการเมือง ก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ทำให้วัตถุประสงค์ของแผนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดรับรู้และอยู่ในสถานการณ์เช่นเดียวกับประชาชน ย่อมทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหา และช่วยเหลือประชาชนได้ดีกว่าหน่วยงานอื่น ขณะเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องปรับเปลี่ยน พัฒนางค์กรให้มีความยืดหยุ่น มีความพร้อมที่จะทำงานเพื่อประชาชนยิ่งขึ้น มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ความต้องการได้อย่างเต็มที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องใช้แผนพัฒนาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนให้เกิดผลประโยชน์สูงสุด ซึ่งแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย ยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งการกำหนดโครงการ/กิจกรรม ตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น จะมีความสอดคล้อง เชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนาในระดับต่างๆ และที่สำคัญองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินงานเพื่อตอบสนองต่อปัญหาที่ประชาชนประสบอยู่ได้ และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี กรณีศึกษาเทศบาลตำบลอิสาน จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อหาปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลอิสาน จังหวัดบุรีรัมย์ พร้อมทั้งหาข้อเสนอเชิงนโยบายในการปรับปรุงแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลอิสาน จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเป็นหนทางในการพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลอิสาน จังหวัดบุรีรัมย์ ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการแก้ไขปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลอิสาน จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลอิสาน จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาอาศัยในชุมชน

3. เพื่อได้ข้อเสนอเชิงนโยบายในการปรับปรุงแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลอิสาน จังหวัดบุรีรัมย์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น (ปัจจัยเชิง สาเหตุ)	ตัวแปรตาม (ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญห และแนวทางการปรับปรุงการจัดทำ แผนพัฒนาสามปี)	การวัดค่าตัวแปร
- เพศ - อายุ - การศึกษา	การศึกษาปัญหาและแนวทางการปรับปรุง ใน ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร การค้าและอุตสาหกรรมเกษตรที่สมดุล	เพื่อศึกษาปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาสาม ปีของเทศบาลตำบลอิสาน
- อาชีพ - ระยะเวลา อาศัยในชุมชน	การศึกษาปัญหาและแนวทางการปรับปรุง ใน ด้านการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมี คุณธรรมนำความรู้และเกิดความสุข	เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการจัดทำ แผนพัฒนาสามปี จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาอาศัยในชุมชน
	การศึกษาปัญหาและแนวทางการปรับปรุง ใน ด้านการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	เพื่อได้ข้อเสนอเชิงนโยบายในการปรับปรุง แผนพัฒนาสามปี

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการศึกษาวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชาชนเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 18,391 คน
2. กลุ่มตัวอย่างเป็นการวิจัยแบบผสมผสานโดยใช้เครื่องมือในการวิจัย 2 ประเภท คือ แบบสอบถามและแบบเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างแบบออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ได้จากการสุ่มจำนวนประชากรเชิงปริมาณ (Quantitative research) ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลอิสาน มีจำนวน 18,391 คน จาก 18 หมู่ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะสำรวจ จำนวน 391 คน ซึ่งได้มาโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสูตรทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) ที่มีระดับความเชื่อมั่น 95.5% และความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (Taro Yamane; ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555: 146) แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้าน จำนวน 18 หมู่บ้าน ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

(In-depth Interview) จำนวน 15 คน โดยการสัมภาษณ์ประชากรที่อาศัยในเขตพื้นที่ จำนวน 10 คน และการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนในการกำหนดนโยบายและนำนโยบายไปปฏิบัติ จำนวน 5 คน โดยทั้งหมดเป็นผู้ที่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลลิสาณและมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในเขตเทศบาลเป็นอย่างดี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. **ลักษณะเครื่องมือ** ที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 **แบบสอบถาม** เกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี กรณีศึกษาเทศบาลตำบลลิสาณ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ในเรื่องข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาอาศัยในชุมชน

ตอนที่ 2 ศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี แบ่งเป็น 3 ด้าน ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตรการค้าและอุตสาหกรรมเกษตรที่สมดุล ด้านการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีคุณธรรมนำความรู้เกิดความสุข และด้านการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ/เฉยๆ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 30 ข้อคำถาม

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม เป็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติม

1.2 **แบบสัมภาษณ์** แบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นแบบกึ่งโครงสร้าง มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.2.1 นำประเด็นเนื้อหาในแต่ละด้านมาสร้างกรอบประเด็นคำถามเพื่อการสัมภาษณ์

1.2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตรการค้าและอุตสาหกรรมเกษตรที่สมดุล ด้านการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีคุณธรรมนำความรู้และเกิดความสุข และด้านการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเพื่อการสัมภาษณ์

1.2.3 นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อพิจารณาแก้ไขเนื้อหาส่วนที่ใช้

1.2.4 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยพิจารณาอีกครั้ง เพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์ที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

1.1 ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอหนังสือส่งถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเขตเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการขอเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญในการรวบรวมข้อมูล (accidental sampling)

1.3 แจกแบบสอบถามจำนวน 391 ฉบับ รวบรวมได้ 391 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

1.4 ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ โดยการอ่านทีละข้อของทุกฉบับ แล้วนำมาสังเคราะห์จัดประเด็นเพื่อประกอบการอภิปรายและสรุป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

2.2 ผู้วิจัยสรุปรวบรวมความคิดเห็นในแต่ละด้านทันทีที่จบแบบสัมภาษณ์ ในแต่ละด้าน

2.3 เมื่อการสัมภาษณ์สิ้นสุดลง ผู้วิจัยจะสรุปอีกครั้งซึ่งหากผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนมีความคิดเห็นเพิ่มเติมก็จะบันทึกเพิ่มเติมอีก

2.4 การสัมภาษณ์แต่ละครั้งผู้วิจัยได้บันทึกเทปไว้ทุกครั้ง โดยขออนุญาตในการบันทึกเสียงของผู้ให้สัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

2. กรอกรหัสแบบสอบถาม

3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล

4. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์การศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เทศบาลตำบลลิสาณ จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตรการค้าและอุตสาหกรรมเกษตรที่สมดุล ด้านการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีคุณธรรมนำความรู้ และเกิดความผาสุก และด้านการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีแล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลผลตามเกณฑ์ตัดสินการวิเคราะห์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 5 คะแนน

เห็นด้วย = 4 คะแนน

ไม่แน่ใจ/เฉยๆ = 3 คะแนน

ไม่เห็นด้วย = 2 คะแนน

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 1 คะแนน

สำหรับเกณฑ์ในการให้คะแนนโดยรวมกำหนดดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อเสนอเชิงนโยบายมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อเสนอเชิงนโยบายมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อเสนอเชิงนโยบายปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อเสนอเชิงนโยบายน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อเสนอเชิงนโยบายน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบระดับข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี กรณีศึกษาเทศบาลตำบลลิสาณ จังหวัดบุรีรัมย์ของประชาชนในด้านต่างๆจำแนกตามตัวแปร ได้แก่ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาอาศัยในชุมชนด้วยสถิติค่า (t-test) สำหรับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว F-test สำหรับกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มขึ้นไป และกรณีพบความแตกต่างจะใช้การตรวจสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีเชฟเฟ (Scheffe')

4. เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม เป็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติมใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบที่เข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยถอดข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเทปมาพิจารณา ร่วมกับการจดบันทึกของผู้วิจัยแล้วทำความเข้าใจในภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน

2. วิเคราะห์โดยการตีความในรูปของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) หรือตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปมาน (Inductive Method) คือพิจารณาความเหมือนกัน ความแตกต่างกัน และความสัมพันธ์กันมาหาข้อสรุปแล้วบรรยายวิเคราะห์เป็นความเรียง

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาระดับข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไข้ปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยภาพรวม

ผลการศึกษาระดับข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไข้ปัญหา แผนพัฒนาสามปี โดยภาพรวม	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตรการค้าและอุตสาหกรรมเกษตรที่สมดุล	3.94	0.44	มาก
2. ด้านการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีคุณธรรมนำความรู้เกิดความสุข	4.21	0.25	มาก
3. ด้านการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	4.28	0.24	มาก
รวม	4.14	0.23	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไข้ปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.23) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.24) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีคุณธรรมนำความรู้เกิดความสุข ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.25) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตรการค้าและอุตสาหกรรมเกษตรที่สมดุล ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.44)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไข้ปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวม

รายการ	ชาย		หญิง		t	Sig
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		

1. ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตร การค้าและอุตสาหกรรมเกษตรที่สมดุล	3.94	0.43	3.91	0.43	0.698	.708
2. ด้านการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมี คุณธรรมนำความรู้เกิดความสุข	4.21	0.24	4.21	0.25	-0.234	.318
3. ด้านการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	4.26	0.24	4.30	0.24	-1.465	.734
รวมเฉลี่ย	4.14	0.23	4.14	0.23	-0.157	.816

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ มีความคิดเห็นที่มีต่อข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ที่ที่ช่วงอายุต่างกัน โดยภาพรวม

รายการ	20-30 ปี		31-40 ปี		41-50 ปี		มากกว่า 51 ปี		F	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่ม ทางการเกษตรการค้าและ อุตสาหกรรมเกษตรที่ สมดุล	3.93	0.43	3.99	0.38	3.89	0.42	3.94	0.46	.840	.472
2. ด้านการพัฒนาคนให้มี คุณภาพชีวิตที่ดีมีคุณธรรม นำความรู้เกิดความสุข	4.24	0.26	4.23	0.24	4.20	0.26	4.20	0.23	.598	.617
3. ด้านการเสริมสร้างธรร มาภิบาลและการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี	4.26	0.23	4.28	0.27	4.28	0.24	4.28	0.24	.116	.951
รวมเฉลี่ย	4.14	0.24	4.17	0.22	4.12	0.23	4.14	0.23	.539	.656

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ มีความคิดเห็นต่อข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ($p > 0.05$)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ที่มีการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวม

รายการ	ต่ำกว่า ป.6		มัธยม 1-6		ปริญญาตรี/ ปวส.		สูงกว่า ปริญญาตรี		F	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่ม ทางการเกษตรการค้าและ อุตสาหกรรมเกษตรที่สมดุล	3.93	0.45	3.91	0.44	3.96	0.41	4.00	0.36	.474	.700
2. ด้านการพัฒนาคนให้มี คุณภาพชีวิตที่ดีมีคุณธรรม นำความรู้เกิดความสุข	4.21	0.24	4.20	0.25	4.17	0.23	4.25	0.24	.645	.587
3. ด้านการเสริมสร้างธรร มาภิบาลและการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี	4.27	0.23	4.29	0.24	4.30	0.25	4.24	0.27	.381	.767
รวมเฉลี่ย	4.14	0.23	4.13	0.24	4.14	0.23	4.16	0.21	.166	.919

จากตารางที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการศึกษา มีความคิดเห็นต่อข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ($p > 0.05$)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ที่มีอาชีพต่างกัน โดยภาพรวม

รายการ	เกษตรกร		รับจ้าง / เอกชน		ค้าขาย		ราชการ รัฐวิสาหกิจ		F	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		

1. ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่ม ทางการเกษตรการค้าและ อุตสาหกรรมเกษตรที่ สมดุล	3.94	0.44	3.95	0.43	3.80	0.48	3.98	0.36	1.416	.238
2. ด้านการพัฒนาคนให้มี คุณภาพชีวิตที่ดีมีคุณธรรม นำความรู้เกิดความสุข	4.21	0.25	4.20	0.24	4.20	0.25	4.21	0.24	.070	.976
3. ด้านการเสริมสร้างธรร มาภิบาลและการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี	4.29	0.23	4.30	0.25	4.21	0.20	4.25	0.26	1.628	.182
รวมเฉลี่ย	4.15	0.23	4.15	0.24	4.07	0.26	4.14	0.21	1.246	.293

จากตารางที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ มีความคิดเห็นต่อข้อเสนอ
เชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยภาพรวมและรายด้าน
ไม่แตกต่างกัน ($p > 0.05$)

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหาและแนวทางการ
ปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนต่างกัน โดยภาพรวม

รายการ	1-10 ปี		11-20 ปี		21-30 ปี		มากกว่า 31 ปี		F	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการสร้าง มูลค่าเพิ่มทางการเกษตร การค้าและอุตสาหกรรม เกษตรที่สมดุล	4.00	0.42	3.90	0.45	3.91	0.46	3.96	0.39	.633	.594
2. ด้านการพัฒนาคนให้มี คุณภาพชีวิตที่ดีมี คุณธรรมนำความรู้เกิด ความสุข	4.27	0.27	4.19	0.25	4.21	0.25	4.21	0.23	.728	.536
	4.32	0.27	4.31	0.25	4.25	0.23	4.28	0.23	1.385	.247

3. ด้านการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี										
รวมเฉลี่ย	4.20	0.22	4.13	0.25	4.12	0.24	4.15	0.28	.994	.396

จากตารางที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน มีความคิดเห็นต่อข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ($p > 0.05$)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ความคิดเห็นข้อเสนอเชิงนโยบายในการปรับปรุงแผนพัฒนาสามปี

1. ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตรการค้าและอุตสาหกรรมเกษตรที่สมดุล ส่งเสริมการผลักดันให้เกิดสินค้าภาคเกษตรที่เป็นของชุมชนในท้องถิ่นและภาครัฐโดยเทศบาลให้การสนับสนุนและการพัฒนาต่อยอดสินค้าภาคเกษตรเดิมที่มีอยู่ให้ได้รับการพัฒนาไปในระดับอุตสาหกรรมท้องถิ่นอย่างยั่งยืนตามแผนพัฒนาเทศบาล

2. ด้านการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีคุณธรรมนำความรู้เกิดความสุขส่งเสริมการพัฒนาทุกภาคส่วนเริ่มจาก ชุมชน วัด โรงเรียน และเทศบาล ร่วมมือกันในการพัฒนาสร้างคุณธรรมภายในเขตเทศบาลผ่านทางกิจกรรมต่างๆ ให้วัดเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาการสร้างคุณธรรมเพื่อให้เกิดความสุข

3. ด้านการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ส่งเสริมการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกำหนดทิศทางของเทศบาลที่มากขึ้นกว่าเดิมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงและการสร้างความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ โดยให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาร่วมกับเทศบาล

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี กรณีศึกษาเทศบาลตำบลอิสาน จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตรการค้าและอุตสาหกรรมเกษตรที่สมดุล ด้านการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีคุณธรรมนำความรู้เกิดความสุข และด้านการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี คณะผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชากรในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในระดับหนึ่ง ซึ่งจะเห็นได้จากการที่ประชาชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือและเข้าใจวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลอิสานทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมต่างๆ

ของเทศบาลได้รับความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่นโยบายด้านต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของบุญเลิศ ไชยสวัสดิ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาท่อม อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง พบว่าอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีอยู่ในระดับสูง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาโดยพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านการเสนอปัญหาและความต้องการของหมู่บ้าน/ตำบล และด้านการคัดเลือกแนวทางพัฒนาและจัดลำดับความสำคัญโครงการกิจกรรมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีอยู่ใน ระดับมาก สำหรับด้านการคัดเลือกตัวแทนเป็นกรรมการในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ด้านการแก้ไขเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาสามปี และด้านการติดตามประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีเพศ ตำแหน่งทางราชการ/สังคม การติดต่อสื่อสาร มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลนาท่อม ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน แหล่งรับรู้ข้อมูลข่าวสาร อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ผู้มีรายได้ครอบครัว รายจ่ายของครอบครัว ช่วงเวลาว่างในแต่ละวัน ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาท่อมในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1 จากการผลการวิจัย พบว่า ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการเกษตรการค้าและอุตสาหกรรม เกษตรที่สมดุล โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ภาคการเกษตรในเขตพื้นที่มีการขยายตัวต่อการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการเกษตร เช่น อ้อย ข้าวหอมมะลิ โดยอาศัยความรู้ ความเข้าใจ ในสินค้าหรือผลิตผลทางการเกษตรและต่อยอดองค์ความรู้ไปสู่กระบวนการพัฒนาตามแผนพัฒนาที่เทศบาลได้กำหนดเอาไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของยุทธพงศ์ นิคม (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2549-2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2549-2551) ทั้ง 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยมากที่สุด คือ เพศชาย ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและมีอาชีพทำนา/ทำสวน ปัญหา อุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา คือ การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา คือ จัดให้มี การประชาสัมพันธ์การจัดทำแผนให้เพิ่มขึ้นอย่างทั่วถึง จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนา ควรให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของประชาชนและนำมาประกอบการพิจารณา ผู้นำชุมชนต้องเป็นกลไกสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนา

2.2 จากการผลการวิจัย พบว่า ด้านการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีคุณธรรมนำความรู้และเกิดความสุข โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อให้เกิดความสุขเป็นไปตามแผนการพัฒนาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นควรมีการสร้างการเชื่อมโยงระหว่างชุมชน วัด โรงเรียน หน่วยงานราชการที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นและประสานทุกหน่วยเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สามารถต่อยอดเป็นผลทำให้เกิดคุณธรรมและคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสิทธิศักดิ์ สารอาภรณ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผน มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาลักษณะการมีส่วนร่วมแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในด้านข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดทำแผนสูงสุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในด้าน ฟังความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล น้อยที่สุด เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตามลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม ปรากฏว่า กลุ่มประชากรที่มีเพศ อายุ การนับถือศาสนา และสำเร็จการศึกษาแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างกัน แต่กลุ่มประชากรที่ประกอบอาชีพแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ปัญหาและข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิมควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ ร่วมมือกันแก้ปัญหา รองลงมา คือ การชี้แจงงบประมาณรายรับ-รายจ่าย ให้เจ้าหน้าที่ออกไปสำรวจข้อมูลจากประชาชนเพื่อจะได้แก้ปัญหาตรงจุด ตรงเป้าหมาย และองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิมควรเข้าถึงประชาชนมากขึ้น ควรจัดกิจกรรมเพื่อรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของประชาชน

2.3 จากการผลการวิจัย พบว่า ด้านการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยภาพรวมอยู่ระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การสร้างธรรมาภิบาลในเขตเทศบาลต้องได้รับความร่วมมือจากภาคประชาชนในเขตพื้นที่ โดยผ่านกิจกรรมและนโยบายต่างๆ เช่น การกำหนดยุทธศาสตร์แผนเทศบาล โดยให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของตำบล หรือกิจกรรมในเขตตำบลที่ภาครัฐเข้าไปมีส่วนร่วมตามประเด็นต่างๆ เพื่อเป็นการบริหารกิจการให้เป็นหลักตามแนวทางธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย สงวน คำรส (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลท่าวังผา จังหวัดน่าน 1) ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลท่าวังผา อำเภوتاวังผา จังหวัดน่าน โดยภาพรวมทั้ง 6 หลัก อยู่ในระดับเห็นด้วยซึ่งได้แก่หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักสำนึกกับผิชอบ และหลักความคุ้มค่า 2) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง และควรให้ประชาชนสามารถตรวจสอบข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างได้ หลักการมีส่วนร่วมเทศบาลควร

สร้างงานชุมชน หลักความคุ้มค่า เทศบาลควรสนับสนุนงบประมาณให้ชุมชนประดิษฐ์เศษวัสดุ และควรเพิ่มเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุ

3. เปรียบเทียบประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการเมืองการปกครองและกฎหมายเบื้องต้น

3.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี กรณีศึกษาเทศบาลตำบลอิสาน จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของเกศินี พรหมตัน (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลตำบลแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าสภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และตำแหน่งในสังคมมีผลต่อการมีส่วนร่วมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 ปัจจัยด้านเพศของผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ประชาชน ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาในเขตพื้นที่ด้านการพัฒนาเกษตรและอุตสาหกรรมถือเป็นหัวใจของประชาชนเพราะอาชีพของประชาชนในพื้นที่ร้อยละ 60 อยู่ในภาคเกษตรการพัฒนาและต่อยอดเกษตรกรรมมาสู่การเพิ่มผลผลิตแปรรูปผลผลิตให้เป็นอุตสาหกรรมจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพิ่มรายได้ให้กับภาคประชาชน ประชาชนควรตระหนักและให้ความสำคัญในการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการเป็นผู้กำหนดนโยบายของเทศบาลเพื่อให้เกิดธรรมาภิบาลในชุมชนและให้ประชาชนเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

1.2 ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อเสนอเชิงนโยบายต่อการแก้ไขปัญหาและแนวทางการปรับปรุงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาแผนการดำเนินงานโดยเฉพาะกระบวนการพัฒนาเชิงนโยบายเป็นไปอย่างรอบคอบเชื่อมโยงประโยชน์ระหว่างแนวทางการดำเนินงานต่างๆที่ส่งผลในเชิงสนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้หน่วยงานนำมาตัดสินใจในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานและการใช้ทรัพยากรการบริหารของท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพในการจัดทำแผนต้องยึดหลักธรรมาภิบาลเพื่อให้ชุมชนเข้าถึงและมีส่วนร่วมในการร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดคุณภาพในการบริหารจัดการและเป็นธรรมเกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยนโยบายการแก้ปัญหาแผนพัฒนาสามปี เพื่อเป็นแนวทางประกอบการจัดทำแผนพัฒนาต่อไป

2.2 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก เกี่ยวกับการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายแผนพัฒนาเทศบาล

2.3 ควรทำการวิจัย เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพแผนพัฒนาเทศบาล

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2549). **คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

_____. (2549). **คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (แผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาแผนพัฒนาสามปีและแผนดำเนินงาน)**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

เกศินี พรหมตัน. (2550). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลตำบลแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การเมืองและการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

โกวิทย์ พวงงาม. (2550). **การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.

บุญเลิศ ไชยสวัสดิ์. (2550). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาทอม อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง**. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2555). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาควิชาทดสอบและวิจัยทางการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 10). คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ยุทธพงศ์ นิคม. (2550). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2549-2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว**. ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

สิทธิศักดิ์ สารธารณ์. (2550). **การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง**. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สงวน คำรณ. (2551). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ของ
เทศบาลตำบลท่าวังผา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุตรดิตถ์